

Temat : Gotycyzm - artystyczne wyobrażenia makabry i niesamowitości na przełomie XX/XXI w.

1. **Gotycyzm** (ang. *gothicism*) – nurt kultury europejskiej, stanowiący jeden z jej przedromantycznych prądów. Dążył on do przywrócenia znaczenia utworom i budowlom pochodzącym ze średniowiecza. Prądowi nadano nazwę gotycyzmu, gdyż tradycje średniowieczne były wiązane przede wszystkim z gotyckim stylem architektonicznym.

Gotycyzm narodził się w latach 60. XVIII wieku w Wielkiej Brytanii. Postrzegany jest jako reakcja na oświecenie, jako nawrót do estetyki średniowiecza. Pierwszą powieścią gotycką w literaturze światowej była powieść grozy – *Zamczysko w Otranto* (1764, wydanie polskie w 1974) Horace’a Walpole’a. Pojawienie się gotycyzmu w literaturze europejskiej spowodowało ożywienie w szwedzkim gotyzmie, który funkcjonował w tym skandynawskim państwie nieprzerwanie od czasów średniowiecza.

W Polsce gotycyzm rozwinął się w pierwszej połowie XIX wieku. Autorami powieści gotyckich byli m.in. Zygmunt Krasiński i Anna Mostowska.

Gotycyzm przejawiał się także w architekturze, doprowadzając do powstania neogotyku. Wspomniany wyżej Horace Walpole zainicjował go przebudową swojej rezydencji Strawberry Hill.

2. **Gotycyzm w malarstwie** i filmie animowanym (kontynuacje i nawiązania)

Karl Friedrich Schinkel: *Kościół gotycki na skale* (1815)

<https://www.etsy.com/pl/listing/226920285/gothic-church-on-a-rock-by-karl>

Katedra (The Cathedral) by Tomasz Bagiński – Music by Alan Bucki

„**Katedra**” jest filmem krótkometrażowym Tomasza **Bagińskiego (2002)** opartym na opowiadaniu Jacka Dukaja pod tym samym tytułem. Animacja opowiada o samotnym mężczyźnie, przemierzającym pustkowie nieokreślonej planety. Kieruje się do budowli przypominającej z wyglądu gotycką katedrę.

3. **Kim są goci, czym jest Dark Independent, dlaczego Tomasz Beksiński czytał gotyckie horrory i czemu raz w roku po zamku w Bolkowie chodzą dziwnie ubrani ludzie?**

Korzenie subkultury gotyckiej – chociaż współcześnie bardziej precyzyjnym określeniem byłoby Dark Independent, Dark Culture, albo, jak mówią nasi zachodni sąsiedzi, Schwarze Szene – tkwią w punk rocku i jego mroczniejszych mutacjach. "Gotyckimi" nazywano takie zespoły, jak Joy Division, Bauhaus, Siouxsie and the Banshees albo The Cure. Skąd pomysł na określanie ich tym mianem? Tony Wilson, menadżer Joy Division, reklamował tym słowem ich muzykę w "Something Else", popularnym programie muzycznym telewizji BBC, który choć nadawany był tylko przez niecałe cztery lata, gościł niemal wszystkie najważniejsze brytyjskie zespoły przełomu lat 70. i 80. – od The Clash i The Jam do Depeche Mode i U2. "Przez to, że ich muzyka jest taka niepokojąca, złowroga i gotycka, nie będzie grana [w mediach]" – mówił Tony Wilson, menadżer Joy Division. Martin Hannett,

producent zespołu z Manchesteru, mówił z kolei, że jest to "muzyka taneczna z gotyckimi akcentami".

Krytyka muzyczna, a co za tym idzie i fani, coraz częściej określali muzykę słowem "gotycki". Brzmienie gotyckiego rocka charakteryzowało się oszczędną linią melodyczną, molowymi akordami, pogłosami, sprzężeniami i szumami. Teksty, podobnie jak towarzysząca zespołom ikonografia, często poruszały tematy ostateczne, nawiązywały do wyobraźni stworzonej przez literaturę romantyczną i powieść gotycką. Śpiewano o śmierci, cierpieniu, przygnębieniu, nieszczęśliwej albo niemożliwej miłości, makabrze, duchach, okultyzmie. Za muzyką szła też moda – nastroszone włosy, mocny makijaż, czarne ubrania.

Najbardziej klasycznym przykładem gotyckiej piosenki jest "Bela Lugosi's Dead" zespołu Bauhaus. Béla Lugosi, aktor urodzony w Transylwanii, jeszcze w czasach cesarstwa Austro-Węgierskiego, zasłynął swoimi rolami w filmach grozy, był najsłynniejszym odtwórcą Dracula (w filmie Toda Browninga z 1931 roku). Uchodzi za ikonę gotyckiego stylu. W filmie "The Corpse Vanishes", w którym grał szalonego naukowca, deklarował, że "Trumna jest wygodniejsza od łóżka" – plotki mówią, że na starość uwierzył w te słowa i zaczął spać w trumnie. Innym ikonicznym aktorem, który miał duży wpływ na kształtowanie się gotyckiego stylu jest Vincent Price.

4. Goci w Polsce

Tomasz Beksiński (1958–1999) - symbolem subkultury gotyckiej w Polsce. Był on synem malarza Zdzisława Beksińskiego oraz dziennikarzem, didżejem i tłumaczem. To on przedstawił polskiej publice muzykę gotycką, new romantic i wiele innych zjawisk znajdujących się na obrzeżu oficjalnej kultury. Beksiński zajmował się nie tylko muzyką, innym polem jego działalności było kino. Jedną z największych pasji Beksińskiego było, jak można się domyślić, kino grozy. Kilkunastoletni już Beksiński opisywał film "Scars of Dracula" z brytyjskiego studia Hammer. W 1982 roku rozpoczął ogólnopolską karierę radiową – był obecny we wszystkich czterech programach Polskiego Radia (choć najbardziej kojarzony był z radiową Trójką), później współpracował też z RMF FM. Często też prezentował muzykę zespołów kojarzonych z subkulturą gotycką: Bauhaus, Sisters of Mercy, Xmal Deutschland, Clan of Xymox, XIII Stoletie, Legendary Pink Dots, Clostekeller, Fading Colours i innych. W 1999 roku Tomasz Beksiński zginął śmiercią samobójczą.